

ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಡಾ. ಎ. ಆರ್. ಮಹೇಂದ್ರ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ಪಂಚನಹಳ್ಳಿ-577182

ಕಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/07/a-r-mahendra/>

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ದಾರ್ಶನಿಕ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ. ಶುಚಿ ಬದುಕಿನ ಹಿತಚಿಂತಕ, ಸದಾಚಾರ ಪ್ರೇರಕ, ವಚನ ರಚನೆಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ, ಮಿಗಿಲಾದ ಮಾನವ ಪ್ರೇಮಿ, ಉದಾತ್ತ ಜೀವಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಬದುಕು ಬರಹ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಈ ಮಹನೀಯನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮರು ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರ ಸಹೃದಯ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಅಂತ್ಯ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಾಲ ಹೆಸರು, ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಪವಾಡ, ಪ್ರೇರಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇನ್ನು ಅಗತ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ದೊಡ್ಡದಾದ ಅವನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಾಲ ಸುಮಾರು 1040 ಇದು ಇಮ್ಮಡಿ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಹುಟ್ಟೂರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ (ಈಗಿನ ಯಾದಗಿರಿ) ಮುದನೂರು ಆಲೂರಿನ ರಾಮನಾಥ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ. ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಯ್ಯೆ. ಇವರ ಮನ ಒಪ್ಪಿದ ಮಡದಿಯ ಹೆಸರು ದುಗ್ಗಳೆ.

ಮೂಲತಃ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆಯವನು. ದಾಸ, ದಾಸಪ್ಪ ದಾಸೇಗೌಡ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರುಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವು. ಈಗಲೂ ಇಂತಹ ಹೆಸರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಹುಟ್ಟು ಹೆಸರು ದಾಸಪ್ಪ ಎಂದಿರಬಹುದು. ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯನಾದ ಮೇಲೆ ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಅಯ್ಯ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ದಾಸಪ್ಪ ಎಂದಿದ್ದ ಹೆಸರು ದಾಸಪ್ಪಯ್ಯ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂದಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಜೇಡರ ಅಥವಾ ದೇವರ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಹೇಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ನೇಕಾರ, ನೇಯ್ಗೆಯವರಿಗೆ ಜಾಡರು, ಜೇಡರು, ಮಗ್ಗದವರು, ದೇವಾಂಗರು ಪದ್ಧತಾಲಿಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ. ಜೇಡ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಲೆ ನೇಯುವ ಹಾಗೆ ಜೇಡರು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾಡ ಕಸುಬಿನ ಹೆಸರೂ ಹೌದು, ಜಾತಿಯ ಹೆಸರೂ ಹೌದು. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜಾತಿಯ ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಹೆಸರಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ದೇವರು ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಲ್ಲಿದೇವರು, ಲಿಂಗದೇವರು, ದೇವರ ಕೊಂಡಪ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗುಡ್ಡನಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ದೇವರ ಪದ ರೂಢಿಯಾಗುವುದೂ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇವರ ಗುಡ್ಡಪ್ಪ, ದೇವರ ಕೆಂಪಣ್ಣ ದೇವರ ಬೋರಪ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿ. ಊರಿನ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಗೆ ದೇವರ ಪದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆ ದೇವರ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ದೇವರ ಬೇವಿನಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು: ದಾಸಿಮಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನ ಭಕ್ತ ರಾಮದೇವರ ಉತ್ಸಹದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಪೂಜಾ ಕೈಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದು ಊರಿನವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ದೇವರಂತಹನು ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಗೆ ದೇವರು ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಎರಡು: ದಾಸಿಮಯ್ಯ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರಂತಾದ ದೇವರೇ ಆದ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂಬುದು ಜನರು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರೇ ಹೊರತು ಹುಟ್ಟು ಹೆಸರಲ್ಲ ಜನರಿಟ್ಟ ಹೆಸರು ಪಟ್ಟಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದೇ. ಒಬ್ಬನವೇ ಆಗಿವೆ ಇದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಪದ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸುವಂತೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ-ದೀರ್ಘ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆದಿದೆ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ದಾಸಮಯ್ಯ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ರಾಮನಾಥನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ದಾಸಮಯ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತನಾದದ್ದು, ಹೇಗೆ? ಏಕೆ? ಯಾವಾಗ? ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಏನು? ಪ್ರೇರಕರು ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾಗುವುದು, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗುವುದು ಅಸಂಭವವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಪರಾಧವೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ. ಸಂದರ್ಭದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಶೈವ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕನಕದಾಸ ಹರಿಭಕ್ತನಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಇದೆ. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮುತಾಂತರಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮುತಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ದೈವಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೋ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹರಿಭಕ್ತನಾದ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಯಾವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ರಾಮನಾಥ' ಎಂಬ ಪದ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹರಿಹರನ ಸಮನ್ವಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ದಾಸಿಮಯ್ಯ. ಇದೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕನಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯವನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಬಹುಮಾನ್ಯ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆ ಬಳಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಇವನದಾಗಿರಬಹುದೇ? ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ (ಉಪಭಾಷೆಗಳ) ಪರಿಚಯ ಇತ್ತೇ? ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇತರ ಶಿವದಾಸ ವಚನಕಾರರಿಗೂ ಹರಿದಾಸ ಕಿರ್ತನಕಾರರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಮರ್ಥನೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನಾಶೀಲನಾಗಿದ್ದು

ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂಬುದು ಆತನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಾಜವನ್ನು ದೋಷಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೈದಿದ್ದಾನೆ. ನೀತಿ ಬೋಧೆ ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವೇಚನೆಯುಳ್ಳ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಲೌಖಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ಆತನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಸ್ವಪ್ನತೆಗೆ ವಿರೋಧ, ಸ್ತ್ರೀಶೋಷಣೆ ವಿರೋಧ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯ ನಿಂದನೆ, ವೇಷದಾರಿಗಳ ಖಂಡನೆ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳ ಖಂಡನೆ, ಮಾಂಸಹಾರ ಖಂಡನೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ಖಂಡನೆ, ಬಹುದೇವತಾರಾಧನೆ ಖಂಡನೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆ, ಭವಿ ಭಕ್ತ, ಕಲ್ಪನೆ, ಅಷ್ಟಾವರ್ಣಗಳ ವಿವರಣೆ, ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಿವೇಚನೆ, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ದುಷ್ಟಾಂತಗಳು, ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ(ಪ್ರಜ್ಞೆಯ)ವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು.

ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಚನಗಳು ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವಾಗಿವೆ. ಮಾನವ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವಚನಗಳನ್ನೊದಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ಸಮಾನರು ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಬಾಹ್ಯ ಶಾರೀರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮ ಒಂದೇ ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಗಂಡನುಳ್ಳಮ್ಮನ ಗೌರಿ ಎಂದು ಕಾಣಬೇಕು ಶಿವಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ನಿಜ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅವರ ಅರಸೀಯ ಪಾರ್ವತಿ ಸರಿಯೆಂದು ಕಾಣಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರು ಸಮಾನರು ಎಂದು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ನುಡಿದುದು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಈತ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ರೀತಿ-ನೀತಿ ಡಂಬಾಚಾರದ ಆಚರಣೆ ಹುಸಿಭಕ್ತಿ ವಿಷಮತೆ-ಕರ್ಮಡತನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾನವನು ನಶ್ಚರವಾದುದನ್ನು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋಗಬಾರದು. ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣುಗಳಿಗಾಗಿ ಆತ ಬಡಿದಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಮಾನವ

ದೈವಭಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವೆಂಕಟರಮಣನನ್ನು ನೆನೆದು ಅದು ಪರಿಹಾರವಾದೊಡನೆ ದೇವರನ್ನು ಮರೆಯುವುದು, ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ನೀತಿ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬಾಳು ಹಸನಾಗಲೆಂಬ ಕಳಕಳಿಯಿದೆ.

ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ನುಡಿಗಳೂ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ತುಂಬಾ ರಸವತ್ತಾಗಿವೆ. ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡ ಈತನ ವಚನಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಖಿಕ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಈತನ ವಚನಗಳ ಭಾಷೆ ಸರಳವಾದುದ್ದು, ನೇರವಾದುದ್ದು ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು ಆಗಿದೆ.

“ಮಠದೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕಂಡು ಪುಟನೆಗೆದಂತೆ”

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ದೇಶಿ ಬೆರತ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಆತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಮಧುರವಾದ ತೀರ್ಪುವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಚನಕಾರರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕರಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಒಲ್ಲೆ ಸಿರಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ಹಿಂದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಸೂಳ್ನಡಿಯ ಅರಗಳಿಗೆ
ಇತ್ತಡೆ ನಿಮ್ಮನ್ನಿತ್ತೆ ಕಾಣ ರಾಮನಾಥ

ಮಹಾಪುರುಷರ ಸೂಳ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ಉಳಿದವು ವ್ಯರ್ಥವೇ. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ವಚನಪ್ರಿಯ. ಈತನಿಗಿರುವ ಸೂಳ್ನಡಿಯ (ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು) ನನ್ನ ಮನದ ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟಾದರೂ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ದಿವ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆನೆಯಿತ್ತರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯವನ್ನಿತ್ತರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, ಹಿರಿದಾದ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಶರಣ ಸೂಳ್ನಡಿಯ ಸವಿಗಿಂತಲೂ ಇವು ರುಚಿರಕವಾದುವಲ್ಲ, ಸಂತರ ಶರಣರ ಮಾತುಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಾಲಪಥದ ಮಾರ್ಗ ದೀವಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಬಲುಶತಗನ ಭಕ್ತಿ ದಿಟವೆಂದು ನಂಬಲುಬೇಡ
ಮಠದೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕಂಡು
ಪುಟನೆಗೆದಂತಾಯಿತು ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ.

ಮಠ ಎಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳ ತಾಣ, ಸದಾಚಾರ ವಿರಾಗಿ ವಿರಕ್ತಿಯ ನೆಲೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಪ್ರೇರಣಾಕೇಂದ್ರ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ

ತಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಗಳಂತ ಜೀವಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂಬುವು ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತ, ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕೇತ. ಮಠದಲ್ಲಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುದನ್ನು ಮರೆತು ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಚಂಗನೆ ನೆಗೆದು ಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಧಾಂಭಿಕತೆ ಇದೆ. ಹದಗೆಡುತ್ತಿರುವ ಮಠಗಳ ಸಂಕೇತಗಳಿವೆ. ಚಾಂಚಲ್ಯವುಳ್ಳ ಭಕ್ತ ಮನದ ಬಗ್ಗೆ ಕಟಕಿಯ ನುಡಿಯಲು ಆಗಿದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಡವಳಿಗವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಠದ ದುರವಸ್ಥೆ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿವ್ವಾನೆ. ಇದೊಂದು ವೈಚಾರಿಕ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ವಚನ.

ಹರಭಕ್ತ ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ ಒರೆದು

ನೋಡುವ ಸುವರ್ಣ ಚಿನ್ನದಂತೆ

ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ

ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಇದ್ದೆ

ಕರವಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥ

ಬದುಕಿನ ಪರಮ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಲು ಜ್ಞಾನವೊಂದೆ ಸಾಲದು, ಹರಜ್ಞಾನ ಬೇಕು. ಹರಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತನ ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಭಕ್ತನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಳವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವಂತೆ, ಚಂದನದ ಕೊರಡನ್ನು ಅರೆದು ತೇದಂತೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲನನ್ನು ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅರೆದಂತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಇದ್ದಾಗ ಕರವಿಡಿದೆತ್ತಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಗುರುವಾದ ಮತ್ತು ದೇಹವಾದ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು. ಭೂಲೋಕವನ್ನೇ ಶಿವಲೋಕವೆಂದು, ದೇಹವನ್ನೇ ದೇವಾಲಯವೆಂದು, ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವೇದಾಂತದ (ಅದ್ವೈತದ) ಮಾಯಾವಾದವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಶಿವಕುಲದ ಕುಟುಂಬ ಜೀವನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಅವನ ಭಕ್ತಿ-ಭುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೋಪಾನವಾಗಿ ಆದರ್ಶಕ್ಕಿಂತ ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವೈಚಾರಿಕ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೆಚ್ಚುಗೆ.

ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಡರ/ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳು, ಸಂಪಾದನೆ: ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು. ಗೀತಾಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು,
2. ವಚನ ಬ್ರಹ್ಮ-ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಆನೇಕಲ್ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕಾಟಿ.
3. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪಾದಕರು: ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಜಿ. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ.
4. ವಚನ ಸಂವಹನ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ ಸೋಮಶೇಖರ್.
5. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಡಾ. ರಾಮರೆಡ್ಡಿ ಎಸ್. ರಡ್ಡೇರ.